

ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΑΠΟ ΠΛΕΥΡΑΣ ΕΡΥΘΡΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ*

Ι.Μ. Πεσμαζόγλου

*Πρόεδρος Επιτροπής Διεθνών Σχέσεων
Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού*

Τα Ανθρώπινα Δικαιώματα είναι μία έννοια που υπήρχε στη Διεθνή γλώσσα πριν από πολλές δεκαετίες, αλλά χρειάστηκαν άλλες τόσες δια να υιοθετηθούν στη Διεθνή ορολογία και κυρίως να λάβουν μία συγκεκριμένη κάλυψη υπό τη μορφή μίας Διεθνούς Συμβάσεως η οποία υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του Ο.Η.Ε. το έτος 1948. Τότε κωδικοποιήθηκαν ορισμένες γενικές αρχές, οι οποίες αργότερα αποτέλεσαν τη βάση για περιφερειακά Σύμφωνα στην Ευρώπη, τις Αμερικές, την Ασία και την Αφρική.

Έναυσμα δια την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ασφαλώς έδωσαν τα κακουργήματα και οι φρικαλεότητες οι οποίες έγιναν εις την ναζιστική Γερμανία αλλά και αλλαχού. Ο Κόσμος τότε προκήρυξε ότι δεν ήταν πια διατεθειμένος να αγνοήσει τις μονομερείς πράξεις βίας που επέβαλε το Κράτος εις τους πολίτας υπό το πρόσχημα ότι επρόκειτο περί ιθαγενούς πληθυσμού και επομένως περί εσωτερικών προβλημάτων. Με λίγα λόγια τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και η προστασία τους διεθνοποιήθηκαν.

Τα πρώτα γραπτά κείμενα αναφέροντο και έδιδαν προτεραιότητες σε θέματα βασανιστηρίων, γενοκτονίας, και apartheid ή περιελάμβαναν ειδικές κατηγορίες προσώπων τους πρόσφυγας, τις γυναίκες και τα παιδιά.

Αλλά και ο ίδιος ο αριθμός της Ειρήνης δίδει ανάγλυφη την ανάγκη διαφύλαξης και προστασίας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Ας δούμε τι είναι ΕΙΡΗΝΗ.

“Ειρήνη δεν είναι ασφαλώς η έλλειψη Πολέμου αλλά μία δυναμική διαδικασία συνεργασίας μεταξύ όλων των Κρατών και Λαών, η οποία βασίζεται στο σεβασμό της Ελευθερίας, Ανεξαρτησίας, της Εθνικής Κυριαρχίας, της Ισότητας και των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κλπ.”.

Βλέπουμε λοιπόν εδώ τη τεράστια σημασία που δίδεται στην προστασία και σεβασμό των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Αποτελούν μια βάση δια την Παγκόσμια Ειρήνη.

Θα διερωτάσθε και δικαίως τι σχέση όμως μπορεί να έχουν τα Ανθρώπινα Δικαιώματα τα οποία στο κάτω κάτω έχουν μια πολιτική υφή με τον Ερυθρό Σταυρό που είναι μία καθαρώς ανθρωπιστική οργάνωση; Σωστή η απορία και το ερώτημα που τίθεται. Δια να καταλάβουμε το πρόβλημα αυτό το οποίο δεν σας κρύβω το

* Εισήγηση στην Ημερίδα “Ανθρώπινα Δικαιώματα και Κοινωνική Εργασία” που οργάνωσε η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΣΚΛΕ, 15 Απριλίου 1994, στην αίθουσα “Γουλιανδρή - Χόρν” στην Πλάκα - Αθήνα.

είχα και εγώ, πρέπει να ξεχωρίσουμε ή καλύτερα να διαχωρίσουμε την πολιτική χροιά από τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και να τα εξετάσουμε από ανθρωπιστικής σκοπιάς δηλ. από το πρίσμα του αν θέλετε Κίνηματος του Ερυθρού Σταυρού. Υπάρχει αρκετός αριθμός Διεθνών Οργανισμών μεταξύ των οποίων τον σπουδαιότερο ρόλο παίζει ο Ο.Η.Ε. δια τη μελέτη του θέματος από πολιτικής και νομικής απόψεως. Θα ήταν λάθος ο Ερυθρός Σταυρός να εμπλακεί σε τοιούτου είδους εγχείρημα. Θα έλεγα πιο ωμά ότι είναι τελείως εκτός των αρμοδιοτήτων του με αποτέλεσμα να ασχοληθεί με το πρόβλημα με συνέπειες ίσως ακόμη και αρνητικές.

Εάν το Κίνημα του Ερυθρού Σταυρού δεν αποτελεί κίνημα των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ασφαλώς μπορούμε να πούμε ότι αποτελεί μια ενεργητική και θετική πηγή δια το σεβασμό των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων το είδαμε άλλωστε πιο πάνω στον ορισμό του όρου Ειρήνη “σεβασμός και προστασία των Δικαιωμάτων αυτών”. Ο ρόλος αυτός πηγάζει κυρίως από το Διεθνές Ανθρωπιστικό Δίκαιο στην περίπτωση των ενόπλων συρράξεων, των φυσικών καταστροφών ή στη δραστηριότητά του στον καιρό της Ειρήνης εις όφελος των ανδρών και γυναικών που βασίζεται στην αποστολή του και τις βασικές αρχές του Ερυθρού Σταυρού.

Εδώ έρχεται και η δραστηριότης του Ερυθρού Σταυρού στην υιοθέτηση των διαφόρων Συμβάσεων (Γενεύης 1949 και Προσθέτων Πρωτοκόλλων του 1977).

Ο Ερυθρός Σταυρός εν γνώσει του ότι το θέμα των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αποτελεί ένα ακρογωνιαίο λίθο στη δραστηριότητα δια την προστασία του Ανθρώπου και της Ειρήνης και δια τη μελέτη των σχετικών θεμάτων ίδρυσε την Επιτροπή Ερυθρών Σταυρών και Ερυθρών Ημισελήνων και Ειρήνης. Η Επιτροπή αυτή, η οποία όπως αντιλαμβάνεσθε είναι από τις σπουδαιότερες, έχει κυρίως καθήκον να μελετήσει και καταγράψει τα στοιχεία τα οποία εδραιώνουν και προστατεύουν την Ειρήνη. Θα τερματίσει το έργο της το 1995 οπότε θα υποβάλει και τις σχετικές της εισηγήσεις. Ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός από το έτος 1991 είναι μέλος της Επιτροπής αυτής και ομολογώ, επειδή έχω την τιμή να εκπροσωπώ τον δικό μας Ερυθρό Σταυρό, ότι γίνεται σοβαρή εργασία αν και συχνά από υπερβολικό ίσως ζήλο μερικοί αναμιγνύουν και πολιτικές κρίσεις, ενώ συνεχής προσπάθειά μου είναι η ανθρωπιστική πλευρά και αυτό αρκεί. Δεν πρέπει να ξεφύγουμε από το θέμα αλλοιώς μπαίνουμε σε ξένες προς τον Ερυθρό Σταυρό σφαίρες.

Τέσσερις είναι οι κατηγορίες οι σφαίρες που εισηγείται η Επιτροπή ως θέματα προς μελέτη: 1) η απαγόρευση της χρήσεως βασανιστηρίων, 2) η απαγόρευση ακουσίων εξαφανίσεων, 3) η απαγόρευση φυλετικών διακρίσεων και 4) η προστασία των πλέον ασθενών ανθρωπίνων τάξεων (η γυναίκα, το παιδί, τον πρόσφυγα, τα μέλη των μειονοτήτων κλπ.).

Τα δικαιώματα αυτά βασίζονται στην ισότητα όλων των ανθρωπίνων υπάρξεων. Η αρχή της αντικειμενικότητας και της μη διακρίσεως δίδουν μια σαφή εντολή εις το Κίνημα δια να ενεργοποιηθεί εις αυτούς τους τομείς.

Εδώ πρέπει να προστεθεί ότι και η Διεθνής Επιτροπή του Ερυθρού Σταυρού παίζει ένα σημαντικό ρόλο ιδίως εν συνεργασία με τους εθνικούς Ερυθρούς Σταυρούς σε περιπτώσεις του αγώνα κατά των βασανιστηρίων και τας αναγκαστικές ή μη εξαφανίσεις προσώπων.

Η Επιτροπή προσπάθησε να ιεραρχήσει τη σειρά των προτεραιοτήτων των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων τα οποία πρέπει να προστατεύσει. Ο κατάλογος ή μάλλον πίνακας είναι καθαρώς ενδεικτικός και ποικίλει δια κάθε Κράτος και κατ' επέκτασιν δια κάθε Ερυθρό Σταυρό.

Μάλλον ενδεικτικώς αναφέρω:

- 1) Τις πιο ευάλωτες κατηγορίες των ατόμων που αποτελούν τον πληθυσμό της Α ή Β χώρας.
- 2) Τα παιδιά και ιδίως της μικράς ηλικίας.
- 3) Τους πρόσφυγας, τους αιτουμένους άσυλο.
- 4) Τους αποτελούντας μέρος μιας μειονότητας.
- 5) Τα θύματα του φυλετισμού ή και των τάσεων αυτού.
- 6) Τα θύματα της κακής διατροφής ή ακόμη τους υποφέροντας από AIDS ή τους ασθενείς του VIH που περισσότερες κοινωνίες έχουν την τάση να τους βάζουν εις το περιθώριο.

Και όμως όλες οι κατηγορίες αυτές έχουν Ανθρώπινα Δικαιώματα να συζητήσουν μαζί μας και ασφαλώς έχουν πιο έντονα και πιο επείγοντα προβλήματα.

Εδώ καλούνται οι εθνικοί Ερυθροί Σταυροί να διαδραματίσουν ένα σπουδαίο ρόλο είτε υπερασπιζόμενοι τις κατηγορίες των ατόμων των οποίων θίγονται τα απαράβατα Ανθρώπινα Δικαιώματα είτε και επεμβαίνοντες ακόμη και στις Κυβερνήσεις τους και τα δημόσια όργανα δια την τήρηση και προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Οι Ερυθροί Σταυροί μπορούν να κινητοποιηθούν με βάση τον ανθρωπιστικό τους χαρακτήρα εμπνεόμενοι από τις μεγάλες αρχές του Ερυθρού Σταυρού την ενότητα, την αντικειμενικότητα, τον σεβασμό του ανθρώπου, την ανεξαρτησία, την ουδετερότητα και την παγκοσμιότητα.

Υπό τους όρους αυτούς θα επιτευχθεί η Παγκόσμιος Ειρήνη και θα προστατευθούν τα βαθειά Ανθρώπινα Δικαιώματα που αποτελούν τη βάση κάθε ευνοούμενης και ηθικώς υγιούς Κοινωνίας.

Προσπάθησα στην ανάπτυξη αυτή, η οποία ελπίζω να μη σας κούρασε, να αναλύσω από ανθρωπιστική απόψεως το θέμα των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και τη σημασία του ρόλου Ερυθρών Σταυρών.